

Trykket i Visjon april – 2006

Hvorfor vi trenger alternativ medisin

Den farmasøytiske industri har en økonomisk interesse av at vi forblir syke, men bruker deres medikamenter som lindring, hevder Vilhelm Schjelderup i denne artikkelen. Han går også gjennom ulike teorier knyttet opp mot menneskets evne til selvhelbredelse.

Av Vilhelm Schjelderup

Vilhelm Schjelderup er lege og akupunktør og en av de store pionerene innen norsk alternativmedisin. Han er forfatter av blant annet "Legekunsten på nye veier", "Elektromagnetismen og livet", "Nytt lys på medisinen", "ECIWO-biologi- et nytt grunnlag for akupunktur og soneterapi" og 'Lys som helbreder'. Han har nå også engasjert seg i utviklingen av Lyceum – Akademi for integrert medisin.

Levende vesener har en utrolig evne til å reparere seg selv og derved gjenopprette sin anatomiske og funksjonelle integritet. Denne evne til selvhelbredelse er en forutsetning for at livet har kunnet utvikle seg og bestå på vår klode. Den er også en forutsetning for all medisinsk behandling, noe enhver lege vet. Dersom ikke sår ville gro, eller kroppen var i stand til å restitueres etter en akutt sykdom eller skade, ville all medisinsk behandling komme til kort.

Denne evnen til selvhelbredelse er imidlertid bare relativ. Vi utsettes stadig for forhold som truer vår helse. Kroniske sykdommer oppstår når vår evne til selvreparasjon og spontan helbredelse kommer til kort, og det derved oppstår en varig svikt i organismens funksjonelle integritet. Det avgjørende spørsmål om sykdom eller ikke blir derfor like meget et spørsmål om organismens relative evne til å helbrede seg selv, som et spørsmål om patogene faktorer.

Medisinens hvite felt

Selv om kroppens evne til selvhelbredelse er av så avgjørende

betydning og noe alle leger tar for gitt, har vi ikke i moderne medisin noen vitenskapelig teori som kan forklare de helbredelsesprosessene som til stadighet foregår i levende organismer. Her står vi i moderne biomedisin overfor et stort 'hvitt felt' av manglende vitenskapelig kunnskap.

Jeg tror det er her vi har den viktigste årsak til at moderne medisin kommer til kort på så mange felt til tross for den enorme utvikling som ellers er skjedd. Og likeledes er dette grunnen til at alternativ medisin har vunnet frem, så og si ved å fylle et tomrom i helsetjenesten skapt gjennom rådende vitenskapelige holdninger.

Det faller så alt for lett for oss mennesker å overse det vi ikke forstår, og se på det som mindre betydningsfullt, ja kanskje endog mindreverdige og suspekt. I medisinsk forskning har således forskning over helbredelsesprosesser ikke vært prioritert eller hatt høy vitenskapelig status. Og typisk nok, på engelsk står uttrykket 'healer' ikke for en lege, men for en tvilsom og høyst uvitenskapelig kvakksalver.

Dagens biomedisinske vitenskap er basert på et reduksjonistisk prinsipp: For å forstå et fenomen vitenskapelig må vi kunne analysere det i dets forskjellige elementer og vise hvorledes vi kan gjenskape fenomenet ved å sette disse enkelte elementene sammen. Selv om helbredelsesprosesser tjener et enkelt, biologisk formål, den å gjenskape den organiske integritet, er de allikevel, sett fra en analytisk synsvinkel, nesten ufattelig komplekse biologiske prosesser. De settes i gang spontant når en organisme er blitt skadet. Og de omfatter et meget stort antall fysiologiske, biofysiske og biokjemiske reaksjoner som er koordinert i tid og sted for å sikre en optimal regenerasjon av hele organismen.

Det er dette tilsynelatende paradoks mellom ufattelig kompleksitet og helhetsmessig enkelhet som har gjort det så vanskelig å gi en vitenskapelig forklaring. Det å helbrede betyr jo opprinnelig å 'gjøre hel igjen'. Og det er ikke for ingen ting at forskjellige alternative medisinske disipliner ofte møtes under betegnelsen 'helhetsmedisin'.

Orden av kaos

Nå er ikke dette en ny konflikt, men noe som har ligget innebygget i vår medisin og biologi siden 1600-tallet. I boken 'Order out of Chaos' gir Prigogine og Stengers et levende bilde av denne nesten schizophrene splittelse i vår vitenskapelige virkelighetsoppfatning gjennom konflikten mellom opplysningstidens to store franske encyklopedister Diderot og d'Alembert. I 'd'Alemberts drøm' forestiller Diderot seg hvorledes det tankekors fysikeren d'Alembert ikke kan forestille seg når han er våken, forfølger ham i drømme:

”Se på et egg: ... Hva er dette egg?... Hvorledes utvikler denne masse seg til en ny organisme, til følsomhet, til liv?... I stedet for å svare meg, sitt ned og la oss følge disse virkninger med øynene fra det ene øyeblikk til det neste. Først er det en liten flekk som beveger seg, en tråd som vokser og får farge. Det dannes kjøtt, et nebb, vinger, øyne, føtter blir synlige, en gulfarget substans som tvinnes ut og blir til tarmen – og du har et levende vesen ... Nå brytes eggeskallet, og fuglen kommer ut, går, flyr, føler smerte, løper bort, kommer tilbake, klager, lider, elsker, ønsker, gleder seg, den opplever alle de affekter du har, og gjør alt det du gjør. Og vil du stadig hevde med Descartes at dette er en imitasjonsmaskin, enkelt og greit? Vet du hva: selv små barn vil le av deg, og filosofer vil svare at dersom dette er en maskin, så er du også en...”

Stilt overfor livets virkelighet, kommer den mekanistiske virkelighetsforståelse til kort. Livet lar seg ikke forklare på grunnlag av Newtons fysikk, der ingen ansamling av deler kan skape en levende helhet og kreve å ha en unik identitet.

”Men Diderot fortviler ikke. Vitenskapen er bare i sin begynnelse; den rasjonelle mekanikk er bare et første abstrakt forsøk. Eksemplet med embryoet er nok til å motbevise dens krav på universalitet. Derfor sammenligner Diderot arbeidene til store 'matematikere' som Euler, Bernoulli og d'Alembert med de egyptiske pyramider, imponerende vitnesbyrd over byggmesternes geni, men nå livløse ruiner, ensomme og øde. Sann vitenskap, levende og fruktbar, vil bli videreført andre steder.” (Prigogine og Stengers: 'Order out of Chaos' – 1984, s. 82)

Nye modeller for livets virkelighet

Den mekanistiske og reduksjonistiske virkelighetsforståelse dominerer stadig den medisinske vitenskap. Men i dag skyldes ikke dette matematikerne og fysikerne. Ilya Prigogine fikk Nobelprisen i kjemi i 1976 for sin teori om dissipative strukturer. Og både hans og andres innsats peker i dag mot helt nye matematiske og fysiske modeller til å forstå livets virkelighet.

Denne utviklingen gir grunnlag for en større vitenskapelig åpenhet, i tråd med den egentlige akademiske tradisjon, enn det som så langt har preget den medisinske debatt. Det er imidlertid tunge institusjonelle og økonomiske grunner til at vi ikke her skal vente noen snarlige endringer. Vi bør derfor ikke regne med at den etablerte medisinske vitenskap vil ta opp og prioritere forskning over helbredelsessystemet og dets arbeid, selv om dette i dag er den største vitenskapelige utfordring i legevitenskapen.

Bedre kunnskap om helbredelsesprosesser og hvorledes vi eventuelt kan stimulere helbredelsessystemets arbeid, ville kunne gi samfunnet store besparelser når det gjelder utgiftene til kroniske sykdommer og uføretrygd. Det kan derfor synes som en selvmotsigelse når jeg skriver at det er økonomiske grunner til at det ikke satses på slik forskning. Men det er bare fordi man ikke er klar over hvilke økonomiske faktorer som styrer medisinsk forskning.

Den farmasøytiske pengemakten

I løpet av de siste femti år har farmasøytisk industri i økende grad overtatt finansieringen av medisinsk forskning. Det er en ordning samfunnet og våre politikere stort sett har sett seg vel tjent med. Men etter hvert er det blitt klart for mange at dette kan ha

vært til en dyr pris. For ca. femten år siden leste jeg et intervju med den medisinske rådgiveren til president Bush senior, en barnekirurg fra New England. Han gikk inn for at de føderale myndigheter i USA skulle finansiere legeutdannelsen ved amerikanske universiteter, og hevdet at dette ville gi samfunnet direkte besparelser. Slik systemet fungerte, hadde studentene opparbeidet en så stor studiegjeld at de ble lettvinde offerer for den farmasøytiske kapital når de kom ut i samfunnet som leger. Og dette var, vel og merke, den medisinske rådgiver til en republikansk president i USA der republikanerne er kjent for å ville begrense de føderale myndigheters ansvar og utgifter.

Siden den gang har situasjonen neppe bedret seg, selv om mange har forsøkt å snu utviklingen. Skal man dømme etter enkelte kritikere og avhoppere fra de store farmasøytiske selskaper, ble ledelsen av de store farmasøytiske selskapene på 1990-tallet overtatt av folk med rendyrkede økonomiske motiver. Det var kanskje ikke annet å vente i aksjeselskaper der styrets overordnede oppgave er å bedre avkastningen for aksjonærene.

Dette er nå en gang vårt økonomiske system. Men det innebærer at forskning på helbredelse ikke blir sett på som interessant. Dersom man kunne helbrede store sykdomsgrupper, ville jo dette faktisk svekke det medisinske marked og føre til økonomisk tap for selskapene. Man snakker da heller ikke innen medisinsk vitenskap i dag om å helbrede sykdommer.

Det har man faktisk overlatt til den alternative medisinen. Så det store spørsmål blir da: Har alternativ medisin troverdighet? Er den noe samfunnet kan satse på i denne sammenheng? Finner vi innen den

alternative medisin ”sann vitenskap, levende og fruktbar” slik denne ”vil bli videreført andre steder”, for å sitere Diderot?

Her er det selvfølgelig ikke mulig å gi noe enkelt svar. Alternativ medisin omfatter et mangfold av forskjellige metoder og tradisjoner med vidt forskjellig bakgrunn og fra vidt forskjellige himmelstrøk. Og her bør vi forsøke å holde dørene åpne og ikke forfalle til den samme dogmatisme som har skapt behovet for alternativ medisin. La oss ganske enkelt holde øynene åpne og se hva som etter hvert faller på plass. Jeg skal her bare gi noen korte kommentarer om noen av de viktigste retningene som kanskje særlig kan bidra til å kaste lys over helbredelsesprosessene.

Helbredelsesprosessene

La oss begynne med homøopatien som nettopp er en vitenskap, ikke om sykdommer, men om veien til helbredelse, og som derfor er et så viktig komplement til vestlig medisin forøvrig. ”Legens høyeste og eneste oppgave er å gjøre syke mennesker friske, å helbrede som det kalles”, lyder første paragraf i homøopatiens hovedverk ’Organon’. Og Hahnemann tilføyer: ”Hans oppgave er ... ikke å konstruere såkalte systemer ved å veve sammen tomme spekulasjoner og hypoteser hva angår den indre, essensielle natur i livsprosessene ...” Homøopatien er således i sin opprinnelse en eksemplarisk vitenskap, basert på en klar forståelse av legens primære oppgave, empirisk forskning og klare logiske prinsipper.

Når homøopatien likevel er blitt forkastet som uvitenskapelig og latterliggjort, er det fordi den benytter legemidler som er fortennet i den grad at det statistisk ikke finnes igjen noen

molekyler av utgangsstoffet. Med den utviklingen som nå er skjedd i fysikken er imidlertid ikke dette lenger noe avgjørende argument. I min bok ’Nytt lys på medisinen’ (Cappelen 1990) har jeg således forsøkt å gi homøopatien en naturvitenskapelig begrunnelse basert på David Bohms teori om den implikerte orden. Uansett representerer homøopatien en verdifull tradisjon som er et særdeles viktig komplement til skolemedisinen.

Akupunktur har en årtusener lang historie i Kina og bygger på et enormt erfaringsmateriale og omfattende moderne forskning. Det er vel den av de alternative metodene som har slått best igjennom og nå er på vei også inn i helsevesenet og sykehusene. Selv om akupunktur er basert på tradisjonell kinesisk medisin-teori, skjer det internasjonalt en utvikling på bred front som også åpner for moderne biofysiske forklaringsmodeller. Dette berører ikke bare akupunktur, men såkalt ’energetisk medisin’ generelt, og kan være med på å legge premissene for fremtidens medisin.

Soneterapi, øreakupunktur og flere andre metoder basert på et bioholografisk prinsipp hører i dag inn under refleksologi. Dette er også synonymt med ECIWO-biologien som er en moderne biologisk teori utviklet i Kina. Det er vel denne retningen som har vært nærmest et internasjonalt vitenskapelig gjennombrudd. Øreakupunktur har slått igjennom i USA i behandlingen av narkomani i NADA-opplegget, og over 100.000 narkomane har gått igjennom behandlingen med åtti prosent suksess. Skaperen av den moderne øreakupunktur Paul Nogier har flere ganger vært foreslått til Nobel-prisen i medisin. Og i 1992 var skaperen av ECIWO-biologien Yingqing Zhang en seriøs kandidat til Nobel-prisen i

medisin. Jeg vet dette fordi jeg fikk en telefon fra Nobel-komiteen i anledning den 2. internasjonale kongress i ECIWO-medisin i Oslo det året. Selv om forskningen over ECIWO-akupunktur antagelig utgjør den mest solide dokumentasjon av den medisinske effekt av akupunktur så langt, fant imidlertid komiteen at den ikke tilfredsstilte strenge nok vitenskapelige kriterier til at man kunne konkludere med at ECIWO-teorien var endelig vitenskapelig bevist. Man ønsket mere forskning og da gjerne også i vestlige land. Det har det ikke vært interesse for, enda det her dreier seg om enkle metoder som lett kan etterprøves, og som ut fra det foreliggende forskningsmateriale (V. Schjelderup: 'ECIWO-biologi', HøyskoleForlaget 1998) kunne gi betydelig positiv uttelling og innsparinger når det gjelder viktige sykdomsgrupper.

Jeg har selv fått erfare hvilken mur man møter dersom man forsøker å presentere en terapiform som ikke er basert på vedtatte prinsipper. På en kongress i Paris i 1990 fremla en lege fra Universitetet i Sarajevo en større undersøkelse som viste fremragende resultater i behandling av astma hos barn med spesifikk lys-akupunktur. Dette er en barnevennlig terapi uten negative bivirkninger, og jeg forsøkte derfor å vekke interesse slik at vi kunne etterprøve metoden under norske forhold. Det lyktes ikke. Derfor satte jeg selv i 1998 i gang et prosjekt med en tilsvarende form for lysakupunktur. Vi kunne bekrefte resultatene fra Sarajevo. Og da jeg i 2002 fremla dette på en ICMART kongress i Edinburgh hadde vi et materiale på 134 barn hvor ca. 80 % var enten helt bra av sin astma eller betydelig bedre, og vi var fire terapeuter med tilnærmet like gode resultater (V. Schjelderup: 'Lys som

helbreder', Indre Ledelse Forlag 2004). Tre forsøk på å få i gang studier som kunne bekrefte eller avkrefte våre resultater, har ikke ført frem. Et forslag overfor Astma- og Allergiforeningen om å behandle noen barn i foreningens regi slik at de ved selvsyn kunne se om dette hadde noe for seg, ble avslått med den begrunnelse at dette ville være å gi én terapi særfordeler fremfor andre. Her måtte vi åpenbart konkurrere om foreningens gunst med farmasøytiske selskaper, og det hadde vi jo ikke ressurser til.

Jeg tror dette er en alminnelig erfaring. Det viser at vi har behov for et eget alternativt medisinsk miljø som kan følge opp forskning, undervisning og informasjon på et nivå som kan gi gjennomslagskraft i samfunnet. Lyceum – Akademi for integrert medisin og samlokaliseringen av flere alternative medisinske skoler i den gamle Sjømannskolen på Ekeberg i Oslo kan være et viktig skritt i denne retningen og gi håp for fremtiden.